

NOGMAALS MOLLUSKEN IN UITWERPSELEN VAN SPREEUWEN (STURNUS VULGARIS)

Teneinde na te kunnen gaan welke mollusken op Terschelling door spreeuwen gegeten worden, bracht de schrijver in december 1967 opnieuw een bezoek aan de bekende spreekwenslaapplaats in de 3de eendenkooi achter de Dwarsdijk, de zogenaamde Horrekooi, te Oosterend.

Onder enkele bomen, die gezien hun jammerlijk uiterlijk, intensief door spreeuwen als roestplaats gebruikt werden, kon echter slechts een geringe hoeveelheid faeces verzameld worden dat voor onderzoek geschikt was. Door de inwerking van vocht waren namelijk de meeste uitwerpselen uiteengevallen, zodat de daarin aanwezige resten van zaden en mollusken zich hadden vermengd met de overblijfselen van daar ter plaatse levende planten en dieren. Om te voorkomen dat hierdoor een verkeerd beeld zou ontstaan, werden slechts intact gebleven uitwerpselen verzameld. Het resultaat daarvan was dat de volgende mollusken daarin werden aangetroffen:

<u>Littorina littorea</u>	2 ex.	<u>Cochlicopa lubrica</u>	3 ex.
<u>Hydrobia ulvae</u>	13 ex.	<u>Pupilla muscorum</u>	3 ex.
<u>Assimineea grayana</u>	2 ex.	<u>Nesovitrea hammonis</u>	1 ex.
<u>Ovatella myosotis</u>	11 ex.	<u>Oxychilus spec.</u>	1 juv. ex.

Daar bij het eerste onderzoek (Mienis, 1967:1304) ook reeds Littorina saxatilis rudis gevonden werd, staat nu van 9 soorten bekend, dat zij gegeten worden door spreeuwen.

Het is opvallend dat vooral mollusken die op de Boschplaat in grote aantallen voorkomen, in het materiaal goed vertegenwoordigd zijn. De grote vluchten voedselzoekende spreeuwen in dat gebied zullen hier zeker debet aan zijn (zie ook Tanis, 1963:140). Slechts Littorina saxatilis rudis en Oxychilus spec. zijn zo goed als zeker niet van de Boschplaat afkomstig.

In welke mate molluskenpopulaties onder de predatie door spreeuwen te lijden hebben, valt moeilijk na te gaan, daar men slechts een fractie van het totale aantal mollusken, dat door hen gegeten wordt, in de faeces onder de slaapbomen terugvindt. Bovendien, al zou men werkelijk alle resten van de verorberde mollusken uit een populatie kunnen terugvinden, dan zal het toch moeilijk na te gaan zijn in welke verhouding de gevonden exemplaren staan ten opzichte van het totale aantal exemplaren waaruit die populatie bestond. Frieswijk (1962) heeft eens een onderzoek ingesteld naar de predatie van een Cepaea nemoralis-populatie in het Amsterdamse Bos door zanglijsters (Turdus philomelos). In het gebied waar deze populatie zich bevond, werden in juli en augustus 1961 alle levende en alle in lijstersmidsen stukgeslagen Cepaea's verzameld. Het resultaat daarvan was dat 622 levende en 242 stukgeslagen exemplaren werden verzameld. Mochten deze cijfers een juiste verhouding weergeven, er zullen ongetwijfeld exemplaren uit beide categorieën over het hoofd gezien zijn, dan blijkt dat de zanglijsters het gepresteerd hebben om ruim een kwart van de gehele populatie te consumeren.

Een dergelijk onderzoek is onmogelijk op Terschelling uit te voeren omdat:

1. men niet zoals bij het onderzoek van Frieswijk de beschikking heeft over het grootste deel der overblijfselen van de verorberde mollusken, en
2. de molluskenpopulaties van de soorten die bloot staan aan predatie door spreeuwen, moeilijk te lokaliseren zijn en zich dikwijls over enkele tientallen hectares uitstrekken.

Uit het onderzoek van Kleiner (1929-1930) blijkt, dat de rol die vogels spelen als predatoren van mollusken, niet overschat moet worden. Hij onderzocht op het Koninklijk Hongaars Ornithologisch Instituut de maag- en kropinhoud van 20.213 vogels, behorende tot 279 soorten. Slechts bij 81 soorten werden mollusken aangetroffen. Tot deze 81 vogelsoorten behoorden 10.975 exemplaren, waarbij slechts in 600 gevallen werkelijk mollusken werden gevonden. Met andere woorden, bij slechts 3% van alle vogels of bij 5½% van alle molluskenetende vogels werden resten van mollusken gevonden. Uit zijn onderzoek blijkt echter wel dat bepaalde vogelsoorten frequenter als predator van mollusken optreden dan andere soorten. Tot de groep van molluskenliefhebbers behoren vooral de eend- en lijsterachtigen en spreeuwen. Bij 17½% van de onderzochte spreeuwen kon de aanwezigheid van mollusken vastgesteld worden.

Of de spreekw op Terschelling net zo'n hoog percentage als predator van mollusken bereikt als in Hongarije, zal wel een open vraag blijven.

In 1968 kon het onderzoek helaas niet voortgezet worden daar de Horrekooi weer in gebruik werd genomen voor de eendenvangst. Zodoende moest het onderzoek helaas voortijdig afgesloten worden.

H.K. Mienis

Literatuur:

Frieswijk, J.J., 1962: Cepaea's en Zanglijsters. De Levende Natuur, vol. 65: 7-8, p. 173-176.

Kleiner, E., 1929-1930: A madarak csiga- és kagylótápláléka (Die Conchilien-Aufnahme der Vögel). Aquila, vol. 36-37, p. 105-120.

Mienis, H.K., 1967: Mollusken in uitwerpselen van spreekuwen. C.B. no. 122, p. 1303-1304.

Tanis, J.J.C., 1963: De Vogels van Terschelling. Rivon-mededeling nr. 143, Lecuwarden. 159 p.